

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ І БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ ТА ЗАХИСТУ
КУРСОВОЇ РОБОТИ З НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ**

Для здобувачів вищої освіти 1-го курсу ОС «Магістр»
спеціальності D2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
ОП «Фінанси, банківська справа та страхування»

Вінниця
2025

УДК 336.71:001.891](072)

М 545

*Рекомендовано до друку вченою радою економічного факультету
Донецького національного університету імені Василя Стуса
(протокол № 11 від 21 березня 2025 р.)*

Авторський колектив:

Юрчишена Л. В., завідувач кафедри фінансів і банківської справи, канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри фінансів і банківської справи;

Поліщук Н. В., д-р екон. наук, професор, професор кафедри фінансів і банківської справи;

Волкова В. В., канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри фінансів і банківської справи;

Волкова Н. І., канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри фінансів і банківської справи;

Козлов В. П., канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри фінансів і банківської справи;

Рецензенти:

Іонін Є. Є., д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри обліку, аналізу та аудиту Донецького національного університету імені Василя Стуса;

Шкурят М. Є., канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин Донецького національного університету імені Василя Стуса.

М 545 Методичні рекомендації до виконання та захисту курсової роботи з наукового дослідження для здобувачів вищої освіти 1-го курсу ОС «Магістр» спеціальності D2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок ОП «Фінанси, банківська справа та страхування» / Л. В. Юрчишена, Н. В. Поліщук, Н. І. Волкова, В. В. Волкова, В. П. Козлов; за заг. ред. Л. В. Юрчишеної. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2025. 24 с.

Методичні рекомендації призначено для виконання та захисту наукових досліджень у процесі підготовки курсової роботи, що є складником ОК «Методологія та організація наукових досліджень. Курсова робота з наукового дослідження». Представлено порядок вибору теми, охарактеризовано структурні елементи курсової роботи, надано рекомендації щодо її змісту, оформлення та захисту.

Методичні рекомендації призначено для здобувачів вищої освіти ОС «Магістр» та викладачів, які здійснюють наукове керівництво курсовою роботою.

УДК 336.71:001.891](072)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ	6
РОЗДІЛ 2. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	12
РОЗДІЛ 3. ЗАХИСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	19
ВИСНОВКИ	22
ДОДАТКИ	23

ВСТУП

Курсова робота з наукового дослідження передбачає систематизацію та поглиблення теоретичних і практичних знань за спеціальністю, визначення наявних наукових та практичних проблем у обраній сфері дослідження, формування підходів до їх системного викладення й вирішення.

Курсова робота з наукового дослідження є складником ОК «Методологія та організація наукових досліджень», що включена до дисциплін професійної та практичної підготовки здобувачів ОП «Фінанси, банківська справа та страхування» і (разом із іншими ОК) формує компетентності та результати навчання здобувачів вищої освіти відповідно до змісту та фокусу освітньої програми.

Курсова робота є обов'язковим складником навчального плану підготовки магістрів. Її виконання та захист дають змогу визначити рівень теоретичної і практичної підготовки здобувача, вміння самостійно працювати з науковою літературою, аналізувати та узагальнювати практичний матеріал, визначати ключові проблеми наукового та практичного значення, використовувати сучасні джерела інформації, робити узагальнення та ґрунтовні висновки.

Курсова робота з наукового дослідження є частиною кваліфікаційної роботи й за своїм призначенням забезпечує кореляцію з темою наукового дослідження, усвідомлення її актуальності, визначення ключових проблем наукового та практичного характеру та формування бачення їх вирішення.

Метою написання курсової роботи є розробка теоретичних, методологічних та концептуальних засад розвитку обраного предмета дослідження, визначення загальних тенденцій розвитку об'єкта на певних рівнях дослідження (макро-, мезо-) із використанням статистичних і фактичних джерел інформації.

Досягнення поставленої мети передбачає проведення поглибленого аналізу наукових праць з обраної теми, що дає змогу сформулювати власну наукову позицію щодо сучасного погляду на економічну сутність предмета дослідження та визначення найважливіших практичних проблем, які передбачається розглянути в процесі виконання магістерської роботи.

Мета курсової роботи конкретизується в завданнях дослідження та передбачає формування й розвиток у здобувачів компетентностей та результатів навчання, що визначені в ОП «Фінанси, банківська справа та страхування» ОС «Магістр»:

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК3. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

ЗК7. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК9. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Фахові компетентності:

СК1. Здатність використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності.

СК2. Здатність використовувати теоретичний та методичний інструментарій для діагностики і моделювання фінансової діяльності суб'єктів господарювання.

Програмні результати навчання, які отримують здобувачі:

ПР01. Використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності.

ПР02. Знати на рівні новітніх досягнень основні концепції і методології наукового пізнання у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

ПР03. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

ПР06. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень усно і письмово, брати участь у фахових дискусіях.

ПР13. Оцінювати ступінь складності завдань при плануванні діяльності та опрацюванні її результатів.

Курсова робота за своїм змістом та порядком написання повинна відповідати таким ***вимогам***:

- тема курсової роботи має відповідати темі обраної кваліфікаційної роботи й забезпечувати дослідження однієї наукової проблеми та пов'язаних з нею практичних завдань;

- забезпечувати необхідну теоретичну глибину дослідження та повноту висвітлення визначених питань, містити аргументовані власні визначення, висновки та пропозиції, підтвержені статистичними даними та розрахунками;

- структура роботи має логічно та послідовно розкривати тему, виклад матеріалу має бути коректним, стислим і конкретним, робота має бути написана грамотно, без орфографічних помилок;

- бути самостійно виконаною науковою працею, відповідати принципам наукової доброчесності та забезпечення прав інтелектуальної власності.

РОЗДІЛ 1

ЗАГАЛЬНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Спільна мета здобувача та наукового керівника під час написання курсової роботи полягає у використанні всіх сформованих знань, умінь та здібностей, які спрямовані на розкриття обраної теми й отримання теоретично обґрунтованого та практично значущого результату дослідження.

Вибір теми курсової роботи здійснюється здобувачем вищої освіти самостійно, але її формулювання обов'язково має бути обговорене з науковим керівником на предмет актуальності, можливостей виконання з урахуванням відкритості інформації про об'єкт дослідження та відповідності профілю спеціальності, освітньої програми.

Графік виконання роботи встановлюється та контролюється кафедрою фінансів і банківської справи за етапами, що забезпечує дотримання термінів і відповідної якості роботи (табл. 1).

Таблиця 1 – Графік виконання курсової роботи

№	Етапи виконання курсової роботи	Термін виконання
1	Вибір та погодження теми роботи, формування наказу про закріплення тем курсових робіт та наукових керівників	1–3 тиждень
2	Формування та погодження плану курсової роботи. Виконання першого розділу	3–6 тиждень
3	Виконання другого розділу	7–9 тиждень
4	Виконання третього розділу	10–13 тиждень
5	Уточнення змісту вступу, написання висновків, оформлення роботи	14–15 тиждень
6	Індивідуальне наукове завдання (підготовка тез доповідей, наукової статті)	6–16 тиждень
7	Здача роботи на кафедрі. Перевірка роботи науковим керівником	16 тиждень
8	Підготовка та захист курсової роботи	16–17 тиждень

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ФОРМУЛЮВАННЯ ТЕМИ, СТРУКТУРИ КУРСОВОЇ РОБОТИ ТА ЇЇ ЗМІСТУ

Формулювання *теми курсової роботи* не може виходити за межі теми кваліфікаційної роботи.

У назві теми мають бути слова: теоретичні основи (засади), методологічні та концептуальні підходи або подібні ним. Приклади відповідності назви теми курсової та кваліфікаційної роботи наведені в табл. 2.

Таблиця 2 – Приклади формулювання теми магістерської та курсової роботи

Кваліфікаційної робота	Курсова робота
Фінансові стратегії банків України в умовах конкурентного середовища	Теоретичні та інституційно-правові засади дослідження фінансових стратегій банків в умовах конкурентного середовища

Кваліфікаційної робота	Курсова робота
Формування акціонерного капіталу у фінансовій системі України	Теоретико-методологічні основи формування акціонерного капіталу у фінансовій системі України
Управління достатністю капіталу страхових компаній	Теоретичні засади управління достатністю капіталу страхових компаній
Управління фінансовою стійкістю підприємства	Концептуальні підходи та теоретичні засади управління фінансовою стійкістю підприємства

Структурними елементами курсової роботи є: **вступ, три розділи** (*основна частина роботи*), **висновки, список використаних джерел та додатки** (за необхідністю).

Вступ – це загальна характеристика роботи, яка дає уявлення про актуальність обраної теми, ступінь її розкриття, методологію дослідження, отримані здобувачем основні наукові результати та їх практичну значущість.

Ця частина роботи має свою внутрішню структуру, від якої не можна відступати:

– **актуальність теми роботи** – стисла характеристика наукового та практичного інтересу до теми та визначення тих питань, що мають найбільш важливе значення для вирішення проблем наукового і практичного характеру;

– **ступінь розробленості наукової проблеми** – короткий опис розроблених на час дослідження питань, що складають обрану тему, з визначенням фахівців, які займалися обраною проблемою та внесли вклад у її вирішення;

– **мета роботи** – це формулювання її кінцевого результату роботи. Завдання – це назва розділу роботи, тобто кожен розділ має містити такі результати дослідження, які приводять до мети;

– **об'єкт і предмет дослідження** визначають процес та конкретні відносини або механізми його реалізації. Предмет дослідження безпосередньо пов'язаний із темою роботи;

– **методи (методологія) дослідження** – перелік наукових способів пізнання, що безпосередньо можуть бути застосовані для розкриття теми та забезпечують достовірність висновків і рекомендацій;

– **наукові та практичні результати дослідження** – вказуються отримані особисто в процесі роботи: уточнення понять, розвиток принципів або функцій, визначення та групування проблем наукового та практичного характеру, формулювання концептуальних підходів для системного дослідження обраної проблеми тощо.

Вступ рекомендовано писати на початку роботи та переглядати його після завершення курсової роботи з метою уточнення отриманих результатів. У вступі завершальним є опис структури курсової роботи, що формулюється так: *Курсова робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних*

джерел з ... (вказати кількість джерел у списку позицій) та ... (кількість) додатків. Загальний обсяг роботи становить ... сторінок.

Основна частина курсової роботи складається із трьох розділів. Кожен з розділів забезпечує логічне та послідовне розкриття теми, що в кінцевому підсумку приводить до досягнення встановленої мети курсової роботи.

У цьому контексті перший розділ зазвичай присвячений характеристиці теоретичних засад досліджуваного процесу та відповідних відносин щодо його функціонування.

Перший розділ містить розкриття сутності, особливостей, закономірностей прояву предмета дослідження. Це повинно будуватися на всебічному дослідженні підходів різних вчених до предмета, розгортанню в роботі наукової дискусії через наведення та критичне осмислення позицій вчених, які займаються або займалися цією проблемою.

З переліку наукових робіт обов'язково виділяють фундаментальні всесвітньо визнані праці, які наразі зберігають актуальність і без розгляду яких неможливо розкрити сутність поставленого питання. Але сучасні наукові роботи містять нові погляди на тему дослідження, і саме за такими працями проводиться критичний аналіз проблеми та висловлюються свої міркування.

Подання матеріалу має відбуватися так:

- цитування авторської позиції зі вказівкою джерела та аналізом свого ставлення до неї (погоджуєтесь або ні, з обґрунтуванням причин);
- групування різних дослідників за спільною позицією щодо розгляду питання;
- оцінка доцільності таких підходів з урахуванням сучасного стану досліджуваного об'єкта.

Ключова ідея змісту першого розділу курсової роботи полягає у розкритті теоретичної сутності предмета дослідження, його особливостей у сучасному періоді існування та застосування, визначення власного відношення до предмета дослідження. Цей розділ повинен містити результати наукової новизни дослідження – уточнення поняття, визначення сучасних особливостей прояву предмета дослідження, класифікацію характеристик та видів, узагальнення сучасної методології дослідження тощо.

Другий розділ курсової роботи присвячений розкриттю особливостей досліджуваного процесу (предмета) в межах конкретної економічної ситуації, наявного правового поля, інституційних та інших обмежень. У другому розділі визначаються загальні тенденції розвитку об'єкта на макро- або мезорівнях дослідження. Альтернативою є порівняння кількох об'єктів на мікрорівні із використанням ста-

тистичних і фактичних джерел інформації. Період дослідження – п'ять останніх років, за обмеженістю статистичних даних – не менше трьох років.

Цей розділ обов'язково має містити:

- статистично ґрунтовні докази наявності проблем;
- узагальнюючий матеріал стану наукової та практичної проблеми на макро-, мезорівнях.

Результатом цього розділу повинно бути визначення практично значущої проблеми, рішення якої забезпечить пошук підходів до вдосконалення діючої практики (механізмів управління). Результати цієї частини далі можуть бути застосовані у другому аналітичному розділі кваліфікаційної роботи за наявності ґрунтового аналітичного матеріалу щодо визначення загальних тенденцій розвитку об'єкта на певних рівнях дослідження (мега-, макро-, мезо- і мікрорівні) з використанням статистичних і фактичних джерел інформації.

Третій розділ є найбільш складним з погляду вибору засобів розв'язання виділених у другому розділі проблем дослідження. Основне призначення цього розділу полягає у формулюванні підходів до побудови цілісного механізму управління процесами в межах об'єкта дослідження.

Це означає, що в третьому розділі необхідно **показати знання наявної практики управління** у сфері дослідження та **обрати такі його інструменти та методи**, що найкраще відповідають специфіці діяльності економічного суб'єкта та **забезпечують його розвиток**. Такі підходи забезпечують використання можливостей економічного суб'єкта на основі впровадження нових правил та методів управління.

У цьому розділі **обов'язковою вимогою** є представлення у вигляді рисунка концептуального (концепції) або методологічного підходу до формування або вдосконалення механізму управління.

Зазвичай такий механізм включає: мету та завдання, принципи управління, методи та інструменти, критерії досягнення мети. У тексті розділу даються пояснення щодо доцільності та необхідності використання запропонованих підходів та очікуваного результату.

У цьому розділі здійснюється формулювання гіпотези щодо вирішення основної наукової проблеми та відповідного методологічного підґрунтя для вирішення виявленої наукової і практичної проблеми, виконання поставлених завдань у подальшому дослідженні в магістерській роботі.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ!

Невід'ємним складником курсової роботи з наукового дослідження є індивідуальне наукове завдання, що включає підготовку тез доповідей та наукової

статті. Тези доповіді і наукова стаття за своїм змістом мають відповідати матеріалу, що представлений у курсовій роботі. Їх назви корелюють із темою кваліфікаційної роботи. До захисту тези доповіді мають бути апробовані на конференції та опубліковані у збірнику. Наукова стаття має бути підготовлена за змістом і структурою до подальшої публікації у конкретному науковому виданні (рекомендовано у фахових журналах категорії Б). Усі наукові публікації здобувачів публікуються у співавторстві з їх науковими керівниками, які відповідають за рівень їх наукової підготовки та дотримання принципів академічної доброчесності.

Тези і стаття розміщуються в додатках до курсової роботи з наукового дослідження.

У всіх розділах з метою посилення сприйняття матеріалу певну його частину необхідно представляти у **схематичному** вигляді (**рисунків**), що віддзеркалюють взаємозв'язки між елементами або вплив окремих складників на результати, або побудувати алгоритми прийняття управлінських рішень тощо. Наведені рисунки мають бути зрозумілими, а їх назви точно відповідати змісту. У випадку використання рисунка в тексті розділу немає необхідності перелічувати його елементи без пояснень, фактично повторюючи зміст рисунка (крім рисунка концепції у розділі 3).

Рисунки у вигляді **графіків або діаграм** також покращують сприйняття матеріалу в курсовій роботі – добре визначають динаміку досліджуваних процесів або їх структуру.

Доцільним є подання теоретичного або аналітичного матеріалу у **таблицях**, де представлені:

- дискусійні матеріали теоретичного характеру, що дають змогу аргументовано розкрити сутність предмета дослідження;
- перелік принципів, функцій, особливостей та подібних аспектів дослідження;
- таблиці забезпечують статистичне підтвердження тенденцій, стану об'єкта дослідження та інше.

Під час формулювання назви розділів треба орієнтуватися на їх відповідність завданням роботи.

Висновки в курсовій роботі надаються загалом до роботи, за обсягом мають бути не менше 2 сторінок, а за змістом – коротким оглядом всієї роботи з акцентом на результатах дослідження.

Список використаних джерел є важливим елементом курсової роботи та підтвердженням достовірності проведеного дослідження.

Здобувачі мають опрацювати достатню кількість наукової літератури та статистичної інформації, що дасть змогу зробити ґрунтовні висновки й запропонувати ефективні підходи до вирішення визначених наукових та практичних проблем. Це робиться на основі критичного осмислення праць закордонних і вітчизняних дослідників, які вказуються у списку. Частка іноземних досліджень у списку джерел має бути не меншою 20 %, а частка сучасних досліджень, проведених протягом останніх 5 років – складати не менше 2/3 від загального обсягу джерел.

ВАЖЛИВА ПРИМІТКА!

Прізвища дослідників, що зазначені у вступі і по тексту роботи, мають бути представлені у списку використаних джерел.

Треба бути послідовним:

- у вступі називати всіх авторів, які займаються обраними напрямом дослідження;
- в основній частині роботи надавати їх результати досліджень, які безпосередньо стосуються предмета дослідження роботи;
- у списку використаних джерел мають бути бібліографічні дані про їх роботи.

Порядок оформлення списку використаних джерел представлений у відповідному розділі цих методичних рекомендацій.

Кожен здобувач вже має свої підходи до опрацювання наукових джерел, тож самостійно обирає спосіб формування списку. Треба пам'ятати, що за кількістю список має налічувати не менше 30 джерел.

Сучасні дослідження інтернаціональні, цікавим та корисним є досвід інших країн, тому бажано використовувати праці закордонних науковців.

Додатки мають містити обов'язково опубліковані тези за результатами конференції та наукову статтю. Інша інформація представляється здобувачем на власний розсуд з урахуванням доцільності подання частини матеріалу у вигляді додатків, куди виносяться великі за обсягом таблиці, що займають більше однієї сторінки, і такі фрагменти тексту або рисунки, що без порушення цілісності та логіки представлення матеріалу потрібно винести за межі роботи.

Текст роботи має бути ретельно відредагованим, усі дані, цитати та літературні джерела вивірені автором.

Стиль подання матеріалу – науковий, що містить аргументацію й обґрунтування позицій автора та забезпечує достовірність отриманих результатів.

Загальний обсяг курсової роботи складає 30–40 сторінок.

РОЗДІЛ 2

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота подається на кафедру фінансів і банківської справи в друкованому та прошитому вигляді.

Роботу друкують на одній стороні паперу формату А4 (210×297 мм) з використанням текстового редактора Word:

- шрифт – Times New Roman;
- розмір шрифту – 14, колір – чорний;
- міжрядкові інтервали – 1,5;
- переноси слів заборонені;
- верхні і нижні береги – 20 мм, лівий – 30 мм, правий – 10 мм.

Послідовність розміщення частин у курсовій роботі:

- титульний аркуш (Додаток А);
- зміст;
- вступ;
- текст основної частини роботи;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки.

Відгук наукового керівника вкладається у роботу.

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ТЕКСТУ РОБОТИ

Великими літерами посередині рядка без крапки в кінці друкуються вступ, розділи та їх назви, висновки, список використаних посилань та додатки.

Наприклад:

ВСТУП

Дослідження питань розвитку фінансового ринку в Україні набувають актуальності у зв'язку з поширенням ...

РОЗДІЛ 1

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Теоретичні засади визначення, забезпечення та оцінки фінансової стійкості підприємства

Відстань між заголовком і текстом – один рядок.

ВИСНОВКИ

Внаслідок проведеного дослідження було отримано такі результати: ...

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- 1.
- 2.

Усі названі частини курсової роботи починаються з НОВОЇ сторінки.

НУМЕРАЦІЯ СТОРІНОК

Нумерацію сторінок, розділів, рисунків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака №.

Номери сторінок проставляють у **верхньому колонтитулі справа** без крапки наприкінці.

Номери ставляться на всі сторінки роботи, крім титульної.

ІЛЮСТРАЦІЇ І ТАБЛИЦІ В РОБОТІ

Ілюстрації в роботі (рисунки, графіки, схеми, діаграми) всі називаються **Рисунок**.

Рисунки можуть бути:

– *авторськими*, тобто створені самостійно здобувачем, і таких рисунків немає в інших опублікованих роботах. Під рисунком робиться примітка: **«розроблено автором»**;

– *рисунки, що запозичені з інших робіт* або побудовані на основі даних інших авторів. Під час подання їх у роботі треба вказувати джерело походження, тобто номер джерела у сформованому автором роботи списку використаних посилань. У такому випадку під рисунком пишеться: «побудовано на основі [24; 31]», тобто рисунок побудований із використанням матеріалів, що містяться в роботах, які вказані у вашому списку використаних посилань за номерами 24 та 31.

Рисунки повинні мати точну та коротку назву, яку розміщують під рисунком, вказуючи «Рисунок 1.1 – Назва ...».

Номер рисунка складається з номера розділу і порядкового номера рисунка, відокремлених крапкою (*наприклад*: Рисунок 1.1 – перший рисунок першого розділу; Рисунок 1.2 – другий рисунок першого розділу).

На рисунки в тексті роботи обов'язково має бути посилання. Сам рисунок розміщується безпосередньо після тексту або на наступній сторінці. *Наприклад*:

«Взаємовідносини між суб'єктами медичного страхування представлено на рис. 1.1».

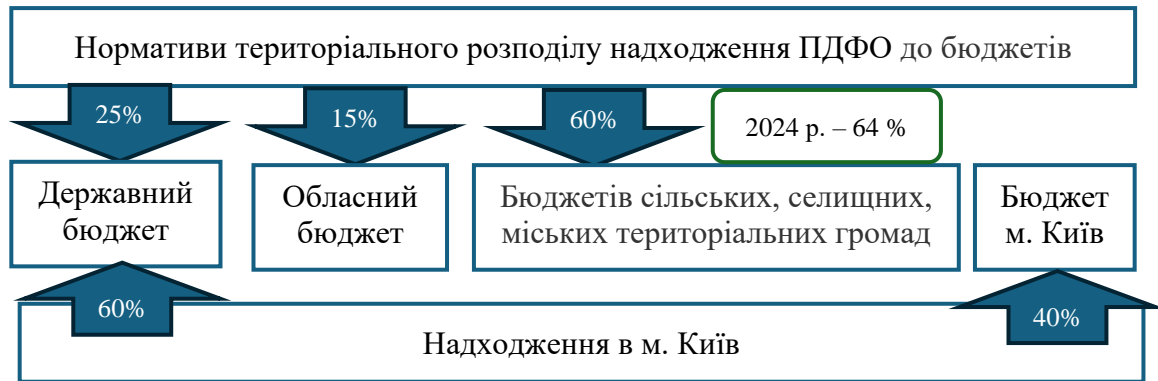

Рисунок 1.1 – Правові аспекти розподілу податку на доходи фізичних осіб між бюджетами різних рівнів

Джерело: складено автором на основі [50]

Фігури одного рисунка обов'язково групуються!

Таблицю треба розташовувати безпосередньо після тексту, у якому вона згадується вперше, або на наступній сторінці. У разі перенесення таблиці на наступну сторінку назву вміщують тільки над її першою частиною. Під час посилення треба писати: «... у таблиці 3.2 ...» або «... (табл. 3.2) ...».

Номер таблиці складається з номера розділу і порядкового номера таблиці у розділі, відокремлених крапкою, наприклад, Таблиця 2.1 – перша таблиця другого розділу.

Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею з вирівнюванням за шириною. Слово «Таблиця» та її назву пишуть з великої літери, не виділяючи напівжирним шрифтом і не підкреслюючи.

Слово «Таблиця» та її порядковий номер (наприклад, «Таблиця 1.1») вказують один раз зліва над таблицею з вирівнюванням за шириною з абзацного відступу, над іншими частинами таблиці, які переносяться на наступну сторінку, пишуть: «Продовження таблиці 1.1».

Заголовки граф повинні починатися також з великої літери, підзаголовки – з маленької, якщо вони складають одне речення із заголовком, і з великої, якщо є самостійними.

Висота рядків повинна бути не меншою за 8 мм. Графу з порядковими номерами рядків до таблиці включати не треба.

Якщо рядки або графи таблиці виходять за межі формату сторінки, таблицю розділяють на частини, розміщуючи одну частину під одною, або поруч, або переносять частину таблиці на наступну сторінку.

Приклад представлення таблиці в курсовій роботі:

Таблиця 1.1 – ВВП України у 2017–2023 рр., млн дол.

Роки	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
ВВП	112 091	130 891	153 883	156 618	199 766	161 990	178 757
Приріст ВВП, %	–	17	18	2	28	–19	10
Частка сфери надання послуг у % до ВВП	25	23	22	17	16	27	23

Джерело: складено автором за даними Світового банку [11]

Всі **формули** мають бути набраними в редакторі Microsoft Equation 3.0. Формули розташовують безпосередньо після тексту, в якому вони згадуються, посередині сторінки.

Перед та після кожної формули повинно бути залишено не менше одного вільного рядка.

Формули у роботі необхідно нумерувати порядковою нумерацією в межах розділу.

Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули, відокремлених крапкою, наприклад, (1.3) – третя формула першого розділу.

Номер формули зазначають на рівні формули в дужках у крайньому правому положенні на рядку. Номер, який не вміщується у рядку з формулою, переносять у наступний нижче формули.

Номер формули у разі її перенесення вміщують на рівні останнього рядка. Номер формули-дробу подають на рівні основної горизонтальної риски формули.

Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів, що входять до формули, треба наводити безпосередньо під формулою у тій послідовності, в якій вони наведені у формулі.

Пояснення значення кожного символу чи числового коефіцієнта потрібно давати з нового рядка. Перший рядок пояснення починають з абзацу словом «де».

Приклад:

$$P_{\text{опер}} = \sum_{i=1}^n P_i \times N_i, \quad (1.1)$$

де $P_{\text{опер}}$ – операційний прибуток від реалізації планового обсягу продукції, грн;

P_i – прибуток від реалізації i -го виробу;

N_i – кількість одиниць i -го виробу.

Формули, що йдуть одна за одною й не розділені текстом, відокремлюють комою.

Приклад:

$$f_1(x, y) = S_1, \quad (1.2)$$

$$f_2(x, y) = S_2 \quad (1.3)$$

Посилання в тексті курсової роботи на джерела інформації потрібно позначати порядковим номером за складеним автором списком використаних посилань, виділеним двома квадратними дужками, наприклад, «питання банківського нагляду розглядаються у роботах [1–7]...» або «...такі підходи використані у роботі [2, с. 45]».

Правила оформлення списку використаних джерел

Джерела інформації у списку подаються мовою оригіналу одним зі способів:

- у порядку першого згадування в роботі;
- у хронологічному порядку за роком видання;
- в алфавітному порядку.

Відомості про джерела, включені до списку, необхідно давати відповідно до вимог міжнародних і державного стандартів з обов'язковим наведенням назви праць.

У список використаних посилань обов'язково треба включати наявні власні публікації здобувача освіти – статті та тези доповідей, що стосуються предмета дослідження.

Список використаних джерел оформляється відповідно до вимог Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015.

Приклади оформлення використаних у роботі джерел:

Один автор

1. Фінанси підприємств: навчальний посібник. Донецький національний університет імені Василя Стуса. Вінниця, 2023. 264 с.

Два і більше авторів

2. Волкова В. В., Волкова Н. І. Місцеві фінанси: навч. посібник. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2022. 105 с.

3. Фінансово-кредитні інструменти гнучкого управління в умовах циклічного економічного розвитку: монографія / В. В. Волкова та ін.; заг. ред. Л. В. Юрчишеної. Вінниця, 2023. 198 с.

Іноземні джерела

4. Mussaiyib A. M., Pradhan K. C. An empirical analysis of causal nexus between higher education and economic growth in BRICS countries. *Transnational Corporations Review*. 2024. Vol. 16, iss. 3. DOI: 10.1016/j.tncr.2024.200057.

5. Agasisti T., Petrenko O. Higher education and economic development: A bibliometric analysis 1985–2022. *European Journal of Education*. 2024. Vol. 59, iss. 3. DOI: 10.1111/ejed.12653.

Наукові статті у журналах

6. Юрчишена Л. В. Витрати на дослідження і розробки та рейтинг України в глобальному індексі інновацій. *Освітня аналітика України*. 2024. № 3(29). С. 16–28. DOI: 10.32987/2617-8532-2024-3-16-28.

7. Yurchyshena L., Dluhopolskyi O., Vechirko I., Kozlovskyi S., Lavrov R. Prerequisites of hybridization of university financing as a tool for ensuring sustainability and strategic development. *Науковий вісник Національного гірничого університету*. 2024. № 5. Р. 184–191. DOI: 10.33271/nvngu/2024-5/184.

Матеріали конференцій, тези доповідей

8. Поліщук Н. В., Труш О. І. Інструменти хеджування процентного ризику. *Інноваційні тенденції сьогодення в сфері природничих, гуманітарних та точних наук: матеріали II Міжнародної наукової конференції (17 березня 2023 р.)*. Дніпро: Міжнародний центр наукових досліджень. 2023. С. 55–57.

9. Волкова В. В., Юздепська А. А. Особливості регулювання страхового ринку в період дії воєнного стану. *Актуальні проблеми розвитку фінансів в умовах цифровізації економіки України: праці II Всеукраїнської науково-практичної конференції (25 квітня 2024 р.)*. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2024. С. 62–64.

Електронні ресурси

10. Козлова А. І. Інноваційна модель розвитку економіки України. *Lviv Polytechnic National University Institutional Repository*. URL: <https://ena.lpnu.ua:8443/server/api/core/bitstreams/7735c4c2-31c9-480c-a627-6cda1d584805/content> (дата звернення: 24.06.2025).

11. Публічна та фінансова інформація | ARX (раніше AXA). URL: <https://arx.com.ua/blog> (дата звернення: 24.06.2025).

12. Human Development Insights. URL: <https://hdr.undp.org/data-center/country-insights#/ranks>

13. Національний банк України: офіційний сайт. URL: <http://www.bank.gov.ua>

Нормативні і законодавчі акти

14. Про порядок регулювання діяльності банків в Україні: Постанова НБУ № 368. Поточна редакція від 25.04.2024. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/REG6032?an=24> (дата звернення: 12.06.2024).

15. Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України та встановлення перехідних положень щодо запровадження оновлених вимог до капіталу банків. Постанова НБУ № 65 від 07.06.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0065500-24#Text> (дата звернення: 10.01.2025).

ОФОРМЛЕННЯ ДОДАТКІВ

Додатки оформлюють як продовження курсової роботи після списку використаних посилань, розміщуючи їх у порядку появи у тексті роботи.

Кожен додаток повинен починатися з нової сторінки і обов'язково мати заголовки, надрукований вгорі малими літерами з першої великої по центру сторінки. Над заголовком посередині рядка великими літерами повинно бути надруковано слово «ДОДАТОК __» і велика літера, що позначає його порядкову позицію, наприклад, «ДОДАТОК В» – це третій додаток.

Додатки треба позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь.

Сторінки додатків мають нарізну нумерацію з роботою, тобто вони є продовженням загального обсягу роботи.

РОЗДІЛ 3 ЗАХИСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Завершена курсова робота подається на кафедру не пізніше ніж за 7 днів до захисту, термін якого передбачений графіком навчального плану.

Робота після реєстрації на кафедрі передається науковому керівникові для остаточної перевірки та підготовки відгуку.

Здобувач має ознайомитися з відгуком наукового керівника та підготувати відповіді на зауваження.

Захист курсової роботи відбувається публічно на засіданні комісії із захисту, до складу якої входять викладачі, які здійснювали наукове керівництво курсовими роботами.

За своїм характером він є науковою дискусією, що створює можливості для вибору кафедрою форми його проведення:

- **індивідуальний захист** перед комісією у вигляді відповідей на запитання членів комісії щодо змісту роботи;
- **наукова (дисциплінарна) конференція** з презентацією здобувачами результатів дослідження та публічних відповідей на запитання всіх присутніх на заході;
- **перший етап всеукраїнського конкурсу наукових робіт** (за такого варіанта структура наукової роботи може бути деталізованою з поділом розділів на підпункти на підпункти).

Метою захисту курсової роботи є оцінка рівня опанування здобувачем вищої освіти результатів навчання за ОК 7 «Методологія та організація наукових досліджень. Курсова робота з наукового дослідження» ОП «Фінанси, банківська справа та страхування», в межах якої виконувалася робота, перевірка самостійності її виконання та дотримання принципів академічної доброчесності, вміння презентувати результати дослідницької діяльності, навичок ведення наукової дискусії, обґрунтування власної позиції щодо проблеми.

Оцінка курсової роботи залежить від:

- змісту роботи (повноти розкриття теми, розв'язання поставлених завдань) та якості її оформлення;
- зауважень наукового керівника у відгуку;
- переконливості доповіді та виразності презентації на захисті;
- відповідей на поставлені запитання, вміння аргументувати власну наукову позицію.

Зміст курсової роботи оцінюється за такими критеріями:

- завершеність і повнота розв’язання визначених у роботі завдань;
- самостійність викладу, творчий підхід до обраної проблеми, уміння викладати й аргументувати свою позицію;
- взаємозв’язок теоретичних і практичних результатів;
- критичне осмислення основних позицій наукової спільноти й дискусійних проблем у межах теми курсової роботи;
- логічність викладу матеріалу;
- якість інформаційної бази та використаних джерел.

Оцінювання результатів захисту курсової роботи здійснюється за такими критеріями (табл. 3).

Таблиця 3 – Оцінювання результатів захисту курсової роботи

Критерії оцінки за національною шкалою	Кількість балів	За шкалою ECTS
Оцінку « відмінно » отримують студенти, курсові роботи яких мають наукові та практичні результати, свідчать про використання сучасних методів дослідження і засобів вирішення поставлених завдань. Робота повністю розкриває тему, є логічною і самостійно виконаною. Містить пропозиції щодо перспектив подальшої розробки обраної проблеми. Робота базується на якісному інформаційному підґрунті, який подано у таблицях та рисунках. Результати роботи було опубліковано у науковій статті та/або представлено на науковій конференції, що підтверджено публікацією тез. На захисті здобувач продемонстрував глибоке розуміння проблеми, вміння аргументовано доводити свою наукову позицію, дав правильні відповіді на всі запитання, представив якісну презентацію до роботи	90–100	A
Оцінка « добре » ставиться, якщо в роботі недостатньо повно опрацьовані питання теоретичного характеру. Серед недоліків роботи є також неповне статистичне та аналітичне обґрунтування зроблених висновків та рекомендацій, недостатнє використання нормативно-правової бази, порушення логіки дослідження. Результати роботи було представлено на науковій конференції, що підтверджено публікацією тез, підготовлено наукову статтю. Під час захисту здобувач показав недостатню підготовленість, не зміг відповісти на 20 % питань, не розкрив результатів дослідження	82–89	B
Оцінка « добре » ставиться, якщо крім перелічених недоліків, у роботі також є помилки в оформленні бібліографії; немає порівняння наукових та практичних підходів зарубіжних фахівців; порушена логіка дослідження та неправильно обрані методи, що призвело до помилкових або неповних висновків; статистичні та аналітичні розрахунки є поверховими або некоректними; допущені помилки в оформленні роботи. Результати роботи було представлено на науковій конференції, що підтверджено публікацією тез, підготовлено наукову статтю.	75–81	C

Критерії оцінки за національною шкалою	Кількість балів	За шкалою ECTS
На захисті роботи здобувач представив презентацію без ґрунтовного аналізу вихідної інформації, що не розкриває сутності обраної проблеми. Здобувач не дав повних відповідей на 30 % питань		
Оцінка «задовільно» ставиться, якщо до визначених у попередньому додається: відсутність достатньої теоретичної бази дослідження, обґрунтування власної теоретичної позиції; низький методологічний рівень дослідження; слабка статистична база; відсутність висновків та наявність частин роботи, де порушена логіка та причинно-наслідковий зв'язок; загальні висновки поверхові та не відбивають повного змісту роботи. Результати роботи було представлено на науковій конференції, що підтверджено публікацією тез. На захисті була презентація, здобувач показав низький рівень знання проблеми та відсутність відповідей на 40 % питань	67–74	D
Оцінка «задовільно» ставиться, якщо до перелічених недоліків додаються значні запозичення в теоретичній частині роботи; є розбіжності між назвою розділу та його змістом; практично відсутні статистичні дані щодо проблеми; оформлення роботи має багато помилок. Результати роботи було представлено на науковій конференції, що підтверджено публікацією тез. На захисті роботи виявилось нерозуміння наукової проблеми та її практичної значущості, здобувач не дав відповіді на 50 % питань та показав відсутність самостійності у судженнях	60–66	E
Оцінка «незадовільно» ставиться, якщо робота не відповідає обраній темі або має значну кількість зауважень наукового керівника, які не було усунуто студентом до початку захисту. На захисті не було представлено презентацію та надано відповіді на 70 % питань	35–59	FX
Оцінка «незадовільно» ставиться, якщо здобувач представив курсову роботу, яка не відповідає вимогам, та під час захисту роботи не дав відповіді на 90 % питань	1–34	F

У разі отримання оцінки «незадовільно» здобувачу вищої освіти надається право повторного захисту курсової роботи після відповідного доопрацювання, усунення зауважень та підготовки до захисту.

ВИСНОВКИ

Процес написання та захисту курсової роботи з наукового дослідження є важливим етапом у формуванні висококваліфікованих фахівців для фінансової системи, кредитної сфери та страхового ринку, виступає тією формою освітнього процесу, беручи участь у якому, майбутній фахівець набуває навичок проведення наукових досліджень; підтверджує своє вміння правильно викладати методологію і теорію досліджуваних питань; демонструвати здатність аргументовано обґрунтовувати свої позиції у вирішенні низки управлінських питань.

Виконання курсової роботи дозволяє здобувачу вищої освіти усвідомити модель майбутньої кваліфікаційної роботи, а також перейнятися тими проблемами, які він буде досліджувати, науково обґрунтовувати необхідність використання конкретних механізмів та інструментів управління економічними суб'єктами, застосування яких сприятиме підвищенню їх ефективності.

Автори цієї методичної розробки ставили перед собою мету дати загальні рекомендації щодо організації, проведення, оформлення й захисту наукового дослідження в галузі фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку, ознайомити здобувачів вищої освіти з вимогами щодо процедури захисту і критеріями оцінки результатів курсової роботи.

Рекомендації авторів методичних вказівок не треба розглядати як догму і категоричні вимоги. У процесі виконання курсової роботи можуть вноситися певні корективи, викликані специфікою обраної теми дослідження, ступенем доступу до практичних матеріалів, індивідуальними особливостями підходів здобувачів до дослідження і низкою інших обставин. Водночас викладені рекомендації і вимоги можуть послугувати коротким алгоритмом організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти в процесі підготовки як курсової, так і в подальшому кваліфікаційної роботи.

ДОДАТКИ

Додаток А

Зразок оформлення титульного листа курсової роботи з наукового дослідження

Донецький національний університет імені Василя Стуса
Економічний факультет
Кафедра фінансів і банківської справи

КУРСОВА РОБОТА З НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Тема: «**Концептуальні основи конкурентної стратегії банку
на ринку фінансових послуг**»

Здобувача вищої освіти 1-го курсу
Денної форми навчання
Спеціальності D2 Фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок
ОП «Фінанси, банківська справа та страхування»
Анни ЩЕРБАТОЇ
Науковий керівник:
Наталія ПОЛЩУК, д-р екон. наук, проф.

Кількість балів _____
Шкала ECTS _____
Національна шкала _____

Члени комісії:

_____	_____
<i>(підпис)</i>	<i>(Ім'я, ПРІЗВИЩЕ)</i>
_____	_____
<i>(підпис)</i>	<i>(Ім'я, ПРІЗВИЩЕ)</i>
_____	_____
<i>(підпис)</i>	<i>(Ім'я, ПРІЗВИЩЕ)</i>

Вінниця – 2025

Навчальне видання

**Юрчишена Людмила Вікторівна
Поліщук Наталія Володимирівна
Волкова Валерія Валеріївна та ін.**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ ТА ЗАХИСТУ
КУРСОВОЇ РОБОТИ З НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ**

Для здобувачів вищої освіти 1-го курсу ОС «Магістр»
спеціальності D2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
ОП «Фінанси, банківська справа та страхування»

Редактор О. А. Солдатова
Технічний редактор О. К. Гомон

Підписано до друку 18.07.2025 р.
Формат 60×84/16. Папір офсетний.
Друк – цифровий. Умовн. друк. арк. 1,39.
Тираж 30 прим. Зам. № 64.

Донецький національний університет імені Василя Стуса
21021, м. Вінниця, вул. 600-річчя, 21.
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру
серія ДК № 5945 від 15.01.2018 р.